

Економіка

Прохоренко Соф'я Василівна

студентка спеціальності «Право»

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Prokhorenko Sofia

Student of the

Yaroslav Mudryi National Law University

Науковий керівник:

Бондаренко Ірина Миколаївна

докторка юридичних наук, доцентка

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. *Стаття присвячена аналізу системи оподаткування в Україні під час воєнного стану та її впливу на фінансову стабільність та економічний розвиток країни. Автор досліджує особливості функціонування податкової системи в умовах військових дій, враховуючи зміни в економічній сфері та потреби держави у фінансуванні оборони.*

Стаття висвітлює вплив воєнного стану на ставлення до оподаткування громадян, бізнесу та інших суб'єктів господарювання. Також розглядається роль податкової політики у забезпеченні фінансових ресурсів для забезпечення потреб армії та національної безпеки. Автор використовує аналіз законодавства, економічних показників та міжнародних досвідів для оцінки ефективності та можливих шляхів оптимізації системи оподаткування в умовах воєнного конфлікту. Очікується, що стаття допоможе виявити найбільш ефективні інструменти оподаткування та розробити пропозиції щодо покращення фінансової стійкості країни в умовах воєнного стану.

Ключові слова: бізнес, війна, податок, оподаткування, покращення законодавства, середній бізнес.

Summary. *The article is devoted to the analysis of the taxation system in Ukraine during the martial law and its impact on the financial stability and economic development of the country. The author investigates the peculiarities of the functioning of the tax system in the conditions of military operations, taking into account changes in the economic sphere and the needs of the state in defense financing.*

The article highlights the influence of martial law on the attitude to taxation of citizens, businesses and other economic entities. It also examines the role of tax policy in providing financial resources to meet the needs of the military and national security. The author uses the analysis of legislation, economic indicators and international experiences to assess the effectiveness and possible ways of optimizing the taxation system in the conditions of a military conflict. It is expected that the article will help identify the most effective taxation tools and develop proposals for improving the financial stability of the country under martial law.

Key words: *business, war, tax, taxation, improvement of legislation, average business.*

Наша держава з початку проголошення незалежності та по сьогоднішній день перебуває на етапі реформування та покращення усіх сфер в державі. Реформування здійснюється для досягнення мети підвищення ефективної діяльності представників держави та бізнесу, подолання корупції в державі, забезпечення та дотримання прав громадян, а також здійснення європейської інтеграції.

Сьогоднішній розвиток України потребує ефективного функціонування податкової системи для забезпечення стабільності

економіки. Оподаткування в Україні є одним із найголовніших питань сьогодення. Саме тому особливої актуальності набуває питання оподаткування в Україні, оскільки справляння податку є однією з найважливіших соціально-економічних проблем, від швидкого вирішення яких значною мірою залежить подальший розвиток малого та середнього бізнесу в Україні [1, с. 64].

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується як складний з урахуванням війни, економічної кризи, складної зовнішньоекономічної ситуації, залежності від імпорту енергоносіїв та більшості матеріальних ресурсів, у застосуванні застарілих технологій у виробництві, які обумовлюють витрати великої кількості ресурсів та інше. Ті чинники й вимушують переходити до зміни економічної політики, застосування економічних методів керівництва державою [2].

За загальним правилом, податок визначають, як певну грошову суму, яку особа повинна сплачувати із своїх отриманих коштів до державного бюджету. Податки є у кожній країні, відрізняються тільки ставки податку, при тому що більшість податків у кожній країні є однаковими, але називаються по різному. Різноманітні види податків та методи їх вираховування становлять податкову систему держави. Податки є основним інструментом перерозподілу доходів між членами суспільства, а також важливим засобом стабілізації економіки. Податки повинні бути зрозумілими, стабільними і помірними, але сплачувати їх зобов'язані всі. В результаті внесення змін та подальшого реформування податкової системи в Україні було змінено порядок справляння податків, що в свою чергу суттєво позначилося на особливостях функціонування та об'ємах податків, а також у його фіскальному значенні.

Сплачуючи податки, кожен здійснює інвестування грошових коштів у майбутнє своєї держави, забезпечуючи соціальну стабільність та створюючи умови для свого комфортного життя та процвітання держави.

Основною функцією податків є формування грошових коштів із подальших їх розподіленням на потреби держави, а також для покращення умов життя. Сплата податку вчасно і у чітко визначеній грошовій сумі є обов'язком кожної особи. Податки можуть сплачуватися офлайн і онлайн.

Система оподаткування визначає місце суб'єкта господарювання у фіскальних відносинах із державою, його роль у господарських відносинах з іншими контрагентами та величину витрат праці під час ведення обліку та складання звітності.

Дане питання неодноразово досліджувалося різними науковцями та дослідниками. Наприклад Д. Букреева визначала, що саме через відсутність якісного та досконалої системи оподаткування в Україні повільно розвивається бізнес. Оскільки рівень державного регулювання та стимулювання не є достатнім та повинен будуватися на основі міжнародного, в тому числі європейського досвіду, а також потребує використання європейських стандартів, що в свою чергу сприяє розвитку підприємств в державі, а також покращує рівень економіки [3].

З метою зменшення рівня корупції в державі та наявної необхідності покращити механізм та податкове навантаження на бізнес в Україні, на думку Г. Михальчинець необхідно впровадити стимулюючу модель податку на прибуток із відповідним механізмом його адміністрування. Дану позицію автор ґрунтує на основі позитивного досвіду європейських країн, які ввели диференційну ставку для прибутку.

На думку Н. Ногінової, саме спрощена система оподаткування підприємництва є оптимальним способом стягнення податків з бізнесу, оскільки загальна система сплати податків є надто складною й обтяжливою. Аналіз застосування спрощеної системи оподаткування, проведений М. Черепаниним [4], свідчить, що в умовах оподаткування малого підприємництва потрібні зміни, насамперед необхідно розпочати з удосконалення механізму недопущення фіктивних підприємств чи послуг.

Сучасний стан оподаткування суб'єктів малого підприємництва свідчить про неефективність діючої системи, відсутність належного стимулювання. Для підвищення її ефективності Україна має активно впроваджувати міжнародний досвід. Проте під час внесення змін до Податкового кодексу України та розроблення державних програм підтримки насамперед слід враховувати національні та регіональні особливості їхнього розвитку. Подальші наукові дослідження мають на меті узгодження вітчизняного законодавства у сфері малого бізнесу з європейським.

Рівень податкового навантаження в Україні оцінюється по-різному. Майже всі експерти, які займаються оцінкою інвестиційного клімату, вважають, що він є несприятливим, оскільки оподаткування реального сектора економіки надто обтяжливе.

Воно пригнічує процеси економічного відтворення, а підприємство може працювати рентабельно, як правило, лише за умов приховування своїх доходів від оподаткування. Більшість підприємців також вважають, що сучасна економічна ситуація в нашій країні не сприяє розвитку підприємницької діяльності, що важкий тягар податків призводить до таких негативних наслідків, як зниження ділової активності суб'єктів підприємницької діяльності, "тінізація" економіки, відтік національних капіталів за кордон [5]. У наслідок цього знижуються надходження в бюджет, зростає соціальна напруженість у суспільстві.

Зміни в оподаткуванні через введення в Україні воєнного стану загалом підтримають бізнес в економічному плані та допоможуть вистояти випробування під назвою війна. Нині, звісно, головним пріоритетом для бізнесу є: вистояти, зберегти життя своїх працівників, налагодити роботу в тих регіонах України, де робота під час війни можлива задля підтримання економіки нашої країни загалом. Прогнозую, що більшість підприємств

скористається з умом всіма тимчасовими податковими нововведеннями, що допоможе законно зменшити податкове навантаження.

Вважаю за необхідне запропонувати впровадження на рівні підприємства податкового паспорта, як обов'язкової форми податкової звітності. Для оцінки податкової ситуації необхідний великий масив інформації щодо фінансово-господарської діяльності підприємства, яка міститься в різних формах фінансової звітності платника, узагальнення та аналіз якої потребує значних витрат часу. Тому, впровадження податкового паспорта підприємства дозволить більш ефективніше витратити час при проведенні податкової перевірки.

Податковий паспорт — це документ, що містить інформацію про платника податків. Він включає в себе основні дані про фізичну або юридичну особу, яка здійснює підприємницьку діяльність або має доходи, які підлягають оподаткуванню. Сутність податкового паспорта полягає в тому, щоб систематизувати цю інформацію для подальшого використання податковими органами при здійсненні податкового контролю, звітності та веденні податкового обліку. Головна відмінність полягає в тому, що податковий паспорт — це документ, що містить базову інформацію про платника податків, тоді як податкова звітність — це процес подання деталізованої фінансової інформації перед податковими органами.

Впровадження податкових паспортів означатиме початок якісно нової системи збору податків, відповідної ринковим умовам та масштабам відродження економіки, сприятиме зміні завдань податкової служби (виникає необхідність в прогнозуванні обсягу податкових надходжень на середньострокову перспективу, розробці нових концепцій у сфері оподаткування, які сприяють розвитку бізнесу без шкоди для соціальних програм, обґрунтуванні податкових програм для забезпечення протекціоністської політики в сфері зовнішньоекономічної діяльності) [3].

Узагальнюючи проведений аналіз системи оподаткування в контексті воєнного стану в Україні, можна визначити, що цей період вимагає гнучкості та швидкого реагування фіскальних механізмів на зміни, що відбуваються в економіці та фінансовій ситуації країни. Воєнний стан впливає на різні сфери життя, включаючи фіскальну політику та систему оподаткування, змушуючи державу шукати баланс між необхідністю забезпечення обороноздатності та мінімізацією податкового навантаження на громадян та бізнес. З огляду на складні умови воєнного конфлікту, важливо вдосконалювати механізми оподаткування, спрямовані на стимулювання економіки, підтримку підприємств, а також на забезпечення необхідних фінансових ресурсів для потреб оборони та безпеки країни.

Розуміння та урахування індивідуальних потреб різних секторів економіки, а також здатність адаптувати податкову систему до змін у воєнному стані, стануть ключовими аспектами для збереження фінансової стійкості та підтримки розвитку в умовах кризового періоду. Оптимізація податкових процедур та пошук ефективних інструментів оподаткування можуть сприяти забезпеченню необхідних ресурсів для успішного подолання викликів воєнного стану, зберігаючи при цьому стабільність та економічну рівновагу в країні.

Література

1. Бурцева О. Є., Власов О. О. Порівняльний аналіз податкових систем країн ЄС. *Ефективна економіка*. 2017. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6011>.
2. Проданчук М. А. Шляхи вдосконалення відображення інформації про результати діяльності у фінансовій звітності. *Фінанси України*. 2014. № 7. С. 99-113. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2014_7_10.
3. Малишкін О. І., Шкуліпа А. О. Податок на виведений капітал: обліково-звітний аспект. *Облік і фінанси*. 2019. № 4(86). С. 29-36. URL:

<http://www.afj.org.ua/pdf/696-podatok-na-vivedeniykapital-oblikovo-zvitniy-aspekt.pdf>.

4. Мельничук І. Податок на виведений капітал: переваги, ризики та іноземний досвід. *Main Business Partner*. URL: <https://mbusinesspartner.com.ua/podatok-na-vyvedenyi-kapital>.
5. Волошенюк І. Є. Удосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з податку на прибуток. *Ефективна економіка*. 2019. № 7. С. 55-57. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5701>.